

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm
2011-05-18

Vår referens
U. Dyrke

Dnr Ku2011/260/RS

Remissvar - Departementspromemorian "Ökad konkurrens på det uppdragsarkeologiska området – vissa ändringar i kulturminneslagen" (Ds 2011:6)

Företagarna har fått möjlighet att lämna synpunkter till Kulturdepartementet på rubricerade departementspromemoria och får med anledning härav anföra följande.

Allmänt

Det kan konstateras att i dag gäller att länsstyrelsen har ansvaret för att utse utförare av arkeologiska undersökningar. Länsstyrelsen utser genom ett upphandlingsliknande förfarande utförare av arkeologiska undersökningar. Det finns ett undantag från kulturminneslagen i lagen om offentlig upphandling (LOU), vilket innebär att ett upphandlingsförfarande enligt denna lag inte genomförs i nuvarande ordning.

I promemorian föreslås en ny ordning som innebär att företagaren (dvs. exploitören) ska utse den som ska utföra undersökningen. Detta ska ske efter det att länsstyrelsen har beslutat om en arkeologisk undersökning, Undantaget från kulturminneslagen i LOU föreslås tas bort, vilket innebär att upphandlingslagarna ofta kommer bli tillämpliga på dessa situationer.

Företagarna ser i stort positivt på förslaget, dock under förutsättning att nedan viktiga reservationer beaktas.

Angående förslaget om en ny ordning för att utse utförare av arkeologiska tjänster

Förslaget kan enligt förslagets konsekvensanalys generellt förväntas leda till att fler arkeologiska undersökningar kommer att konkurransutsättas och att marknaden blir mer tillgänglig för privata utförare av arkeologiska undersökningar. En sådan utveckling är enligt

Företagarnas uppfattning positiv, eftersom det skapar förutsättningar för nya affärsmöjligheter och fler och växande företag.

Förslaget innebär att det i framtiden ska vara "företagen" som ska ansvara för att utse utförare av arkeologiska undersökningar. Med företag avses enligt promemorian (s. 31) "den som avser utföra en byggnad eller en anläggning eller genomföra ett annat arbetsföretag. Som exempel på det senare kan nämnas väg- eller järnvägsbyggen. Företagare kan vara ett offentligt organ, stat eller kommun, eller en privat aktör." Av promemorian framgår att det är Trafikverket som är den största företagaren i denna bemärkelse samt att andra stora aktörer är kommuner och privata byggföretag. Förslaget innebär att dessa aktörer kommer att få en viss ökad administrativ börda genom att de således ska ansvara för att utse utförare av arkeologiska undersökningar. Denna modell får dock principiellt anses ha fördelar jämfört med dagens system, eftersom det enligt promemorian (s. 37) är dessa "företag" som i regel ändå ska betala för de arkeologiska tjänsterna. Det föreslagna systemet ger dessa "företag" bättre möjligheter att påverka och kontrollera kostnaderna.

För att dessa företag på ett bra sätt som inte är onödigt betungande för dem ska kunna åta sig uppgiften att utse utförare av de arkeologiska undersökningarna krävs dock åtminstone i ett inledningsskede att de får generell vägledning från länsstyrelserna och Riksantikvarieämbetet. Länsstyrelsen har därutöver en viktig uppgift i att i sina beslut om arkeologiska undersökningar tydligt ange vilka krav som ställs på undersökningarna utifrån kriteriet om vetenskapligt god kvalitet. Detta kan ge vägledning som kan begränsa företagens administrativa kostnader, eftersom dessa villkor kommer att bli en del av förfrågningsunderlaget i upphandlingen. Företagarna vill dock framhålla vikten av det Konkurrensverket skriver i sitt remissyttrande om att det måste införas en reglering som möjliggör rättelse av länsstyrelsens beslut om det vid domstolsprövning enligt LOU visat sig att länsstyrelsens krav inte är förenliga med de grundläggande principerna i 9 § LOU. Annars finns en uppenbar risk att det företag som i sitt val av utförare har att tillämpa LOU kan hamna i ett läge där den inte kan rätta ett upphandlingsbeslut, utan riskerar hamna i en situation där de kan komma behöva att betala upphandlingsskadeavgift. Att en sådan bestämmelse införs är en förutsättning för att Företagarna ska ställa sig bakom denna reform.

Angående offentliga aktörer som utförare av arkeologiska tjänster

I promemorian föreslås att kommuner och landsting ska ges utökade befogenheter att utan anknytning till sitt geografiska område eller sina medlemmar, utföra arkeologiska tjänster. Företagarna motsätter sig en sådan utvidgning. Vi kan inte se att det finns några skäl att göra undantag från den kommunalrättsliga lokaliseringssprincipen inom det arkeologiska området. Vi vill påminna om den reglering som finns rörande offentlig säljverksamhet i 3 kap. 27 § konkurrenslagen. Vi ser risker för att kommuners och landstings verksamhet i fråga om uppdragsarkeologi kan komma i konflikt med denna lagstiftning. För att möjliggöra en god tillsyn inom detta område vill Företagarna betona att det behövs en tydlig särredovisning av den uppdragsarkeologiska verksamheten inom kommuner och landsting.

Slutligen vill vi framhålla att det för genomförande av promemorian förslag är av avgörande betydelse att Riksantikvarieämbetets avdelning för arkeologiska undersökningar tydligt skiljs från myndighetens övriga verksamhet. Detta har inte föreslagits i promemorian, men är av stor vikt för att skapa förutsättningar för fungerande konkurrens inom detta område. Om så inte sker finns risk att denna verksamhet kan subventioneras samt att Riksantikvarieämbetet

ges en fortsatt särställning på marknaden, till förfång för privata, konkurrerande aktörer. Detta är således en viktig förutsättning för att Företagarna ska ställa sig bakom förslaget.

Företagarna

Lars Jagrén
Chef Analys & Opinion

Ulrica Dyrke